

**Отчет за степента на изпълнение на утвърдените политики и програми на
Център за развитие на човешките ресурси
към 31.12.2013 г.**

1. Преглед на настъпилите през отчетния период промени в организационната структура:

Не се наблюдават промени в организационната структура през разглеждания период.

2. Преглед на изпълнението на политика по образование и обучение: (прегледът се прави за всяка политика поотделно)

а) Описание на степента на изпълнение на заложените стратегически и оперативни цели, допринасящи за нейното постигане:

ЦРЧР допринася за изпълнението на Националната стратегия за учене през целия живот (2008-2013) и осъществяване на нейната стратегическа цел, свързана със създаване на условия за всеки гражданин в Република България да развива своите личностни и професионални знания, умения и способности за подобряване на собственото си благосъстояние и на конкурентоспособността на националната икономика чрез:

- повишаване на адаптивността на всеки човек към икономическите и социални промени;
- насърчаване на участието във всички форми на УЦЖ за професионално и личностно развитие.

В пълна степен ЦРЧР реализира следните оперативни цели:

1. Развитие на европейски партньорства като допълнителен инструмент за въвеждане на добри практики;
2. Обогащане на интерактивните методи на обучение в образованието;
3. Осигуряване и поддържане на качествено обучение на академичния състав;
4. Усъвършенстване на учебните програми и методите на преподаване при обучението на възрастни.
5. Трансфер, популяризиране и прилагане на иновации за осигуряване на качество на образованието.

б) Описание на степента на достигане на очакваната полза/ефект за обществото от постигането на стратегическата цел за съответната област на политика:

• Чрез реализираните дейности се повишава степента на разбиране за ролята на образованието и обучението за социалното и икономическото развитие – голяма част от финансираните проекти имат за цел осъществяване на дейности за придобиване на знания и умения с цел по-успешна реализация на пазара на труда, както и за разработване и трансфериране на продукти; Особен акцент се поставя върху осъзнаването на необходимостта от учене през целия живот и създаване на подходящи условия за непрекъснато подобряване на знания, умения и компетенции;

• Висшите училища играят много важна роля в процеса на реализиране на целите на програмата. С финансовата подкрепа, отпусната от средствата на Общността, те реализират дейности за обучение и практика на студенти, обучение и

преподавателска практика в чужбина на академичния и неакадемичен персонал, организират интензивни програми за български и чуждестранни студенти, участват в разработване и трансфер на иновации;

- Основен принос за подобряване на качеството и привлекателността на професионалното образование и обучение имат проектите, финансирани по секторна програма „Леонардо да Винчи” по трите децентрализирани дейности: Мобилност, Партньорства и проекти за Трансфер на иновации. Тези дейности допринасят за професионалното развитие на участниците в мобилност с цел обучение и практика, обмяна на опит между организациите, заети в сферата на професионалното образование и обучение, както и за трансфериране и прилагане на качествени продукти в образователната практика;

- Една от основните цели на програмата „Учене през целия живот” е повишаването на качеството на образователните услуги чрез трансфер и прилагане на нови идеи, опит, методи, образователни модели и продукти, разработени и използвани в страни партньори. По този начин се постига по-голяма ефективност на образователните и обучителните системи, както и синхронизирането им с тези на другите страни членки на ЕС;

- Един от най-забележимите ефекти от отпусканото по програмата финансиране е подобряването на знанията и уменията на учителите и обучителите. Индивидуалните дейности за квалификация са реална възможност за образователните кадри за придобиване на нови знания и умения, запознаване с успешни практики в други страни, обмяна на идеи и прилагане на нови методи в практиката. Преподавателите, обучителите и инструкторите са основна целева група на програмата;

- Програмата „Учене през целия живот” е структурирана по начин, който има за цел осигуряване на приемственост между всички етапи на системите за образование и обучение през целия живот, като се започне от най-ранна възраст. В програмата участват институции и организации от всички сфери на образованието: от детските градини до организациите, предлагащи образование и обучение на възрастни;

- Основната програма, по която преимуществено работят много голяма част от българските училища и детски градини, е секторна програма „Коменски”. Проектите за Училищни партньорства, осъществявани по нея, имат чувствително и видимо въздействие – върху методиките на преподаване и на управление на училищата и детските градини, върху нивото на педагогическите методи и практики в образователните институции, върху мотивацията за работа както на педагогическия и непдагогическия, така и на ученическия състав на училищата, върху професионалната квалификация на преподавателите, върху персоналните чуждоезикови, социални, организационни и комуникационни умения, върху личностното израстване както на обучаваните, така и на техните преподаватели. В допълнение, програмата чрез една от своите дейности eTwinning допринася за постоянното участие на българските образователни институции в процеса на международен обмен на добри образователни практики;

- Основната програма, в която образователните институции за възрастни реализират дейности за подобряване на образованието за възрастни, създаване на по добри условия за трудовата заетост и адаптиране към бързо променящата се работна среда за хората извън сферата на формалното образование, е програма „Грюндвиг”. Финансираните по секторната програма Партньорства и Индивидуална мобилност на заетите в сферата на образованието и обучението за възрастни кадри имат за цел да допринесат за развитието на тази сфера на образованието по посока на увеличаване на потенциала на участващите организации и повишаване на квалификацията на обучителите;

- Една от значимите посоки на информационната политика на Центъра за развитие на човешките ресурси е повишаване на информираността и убедеността на обществото по отношение на потенциалните възможности, заложи в европейската инициатива Europass. Като система за представяне на уменията и компетентностите, подробно описваща индивидуалните способности на личността, както и начините, по които те са придобивани и развивани, документите Europass подпомагат възможностите за по-добра социална реализация и пригодност за заетост;

- Мобилността играе изключително важна роля и в бъдеще ще продължи да се увеличава значимостта на тази роля в процеса на развитие и синхронизиране на образователните и обучителните системи в Европа. Това, което се цели, е повишаване на качеството на мобилност чрез увеличаване на реалната полза от финансираните дейности за мобилност и мултиплицирането на ефекта сред възможно най-широк кръг от заинтересовани лица. Извършените дейности за постигане на тази цел са качествен подбор на предложения, мониторинг на изпълнението и контрол върху финансираните дейности;

- В допълнение, Центърът за развитие на човешките ресурси развива активна дейност по популяризиране на мобилността сред младите хора и представяне на образователните възможности в рамките на ЕС чрез информационната мрежа "Еврогайдънс".

Чрез информационната си политика, Центърът за развитие на човешките ресурси се стреми към привличане за участие в дейностите по Програмата „Учене през целия живот“ на институции, организации и кадри от всички сектори на образованието и обучението. Чрез организираните дейности за валоризация и разпространение на резултати от успешни проекти се работи по посока постигане на по-висока устойчивост на дейностите.

□ ***Кратко описание на показателите за полза/ефект:***

- Реализирани дейности за информиране на целевите групи;
- Реализирани дейности за разпространение на резултати от проекти;
- Администриране на проектния цикъл (брой постъпили и финансирани предложения);
- Осъществен мониторинг на проекти по секторните програми;
- Осъществен контрол върху дейността на бенефициентите.

□ ***Други институции, допринесли за постигането на ползата/ефекта по отношение на показателите:***

- Министерство на образованието и науката;
- Министерство на финансите;
- Министерство на труда и социалната политика;
- Министерство на регионалното развитие и благоустройството;
- Национални агенции и институти, работещи в сферата на образованието;
- Областни и общински администрации;
- Сдружения на общините;
- Студентски центрове за кариерно развитие;
- Учителски, родителски и ученически организации;
- Студентски организации;

- Юридически лица с нестопанска цел;
- Организации на работодателите;
- Социални партньори;
- Европейски институции;
- Различни професионални и институционални обединения в сферата на образованието;
- Други организации и институции, активно работещи в сферата на образованието и пазара на труда.

□ **Източници на информацията за данните по показателите за полза/ефект:**

- Работна програма на Националната агенция за 2013г;
- Подадени предложения по секторни програми в рамките на Програма „Учене през целия живот“;
- Сключени договори с бенефициенти по секторни програми и извършени плащания по тях;
- Отчети на бенефициенти по секторни програми.

в) Отговорност за изпълнение на целите в съответната област на политика:

- Център за развитие на човешките ресурси – Национална агенция по програма „Учене през целия живот“;
- Министерство на образованието и науката – Национален орган по програмата.

г) Преглед на настъпили промени на нормативната уредба през отчетния период:

Не се наблюдават настъпили промени.

3. Преглед на изпълнението на програма Учене през целия живот. (прегледът се прави за всяка програма):

а) Описание на степента на изпълнение на заложените в програмата цели:

ЦРЧР отговаря за изпълнението на Програмата "Учене през целия живот в Република България като следва следните **стратегически цели** на програмата:

1. Популяризиране на ученето през целия живот чрез европейски образователни програми и проекти и обмен на добри практики;
2. Информиране на българската общественост за възможностите, които Програма "Учене през целия живот" предоставя;
3. Управление и координация на европейската Програма „Учене през целия живот“;
4. Гарантиране на правомерното, законосъобразно и целесъобразно разходване на отпуснатите средства.

В пълна степен ЦРЧР реализира следните **оперативни цели**:

1. Информационно осигуряване по Програма „Учене през целия живот“;
2. Договориране на средствата по Програма „Учене през целия живот“;
3. Текуща проверка на изпълнението на проекти по Програма „Учене през целия живот“;
4. Тематичен мониторинг на проекти по Програма „Учене през целия живот“;

5. Отчитане на финансираните проекти;
6. Контрол на проекти на бенефициенти по Програма „Учене праз целия живот”.

За постигане на стратегическите и оперативните цели за периода са извършени следните информационни дейности:

Информационна дейност, организирана през 2013 година от ЦРЧР

Януари

Информационен ден Програма "Учене през целия живот" - секторни програми: Коменски, Леонардо да Винчи и Грюндвиг, eTwinning, Europass, Euroguidance, ECVET, Учебни визити, гр. София, 08-10.01.2013г. Теми: "Секторна програма „Коменски” – Училищни партньорства – Насоки за кандидатстване 2013; Секторна програма „Коменски” – Регионални партньорства – Насоки за кандидатстване 2013; Представяне на дейност eTwinning; Представяне на дейност „Индивидуална ученическа мобилност” – секторна програма „Коменски”; Секторна програма „Коменски” – Асистентски стаж – Насоки за кандидатстване 2013; Създаване на Национална система за ориентирането през целия живот /Euroguidance ELGPN/; Секторна програма „Грюндвиг” – Насоки за кандидатстване 2013; Документите Europass – възможност за удостоверяване на придобити знания и компетентности; Секторна програма „Леонардо да Винчи”, дейност; Мобилност – Насоки за кандидатстване 2013; Представяне на проект „ECVET”; Представяне на дейност „Учебни визити”; Представяне на дейност „Трансфер на иновации”, секторна програма „Леонардо да Винчи”; Представяне на добър опит по дейността в 10 стъпки; Подготвяне на предложение по дейност „Трансфер на иновации” – основни насоки; Представяне на дейност „Учебни визити”. 175 участници.

Февруари

Информационен ден Програма "Учене през целия живот" - секторни програми: Еразъм, Леонардо да Винчи и Грюндвиг, eTwinning, Europass, Euroguidance, ECVET, Учебни визити, гр. Пловдив, 06.02.2013г. Теми: Секторна програма „Грюндвиг” – Насоки за кандидатстване 2013; Представяне на проект „ECVET”; Създаване на Национална система за ориентиране през целия живот /Euroguidance ELGPN/; Секторна програма „Леонардо да Винчи”, дейност Партньорства – Насоки за кандидатстване 2013; Документи Europass – възможност за удостоверяване на придобити знания и компетентности; Учебни визити; Често срещани грешки в кандидататурите; Представяне на дейност „Евридика”; Обзор на покана за подаване на предложения 2013 г.; Програма „Еразмус Мундус” – възможности за студентите; Кандидатстване по децентрализирани дейности 2013 г. – Покани и Формуляри; Мобилност; Интензивни езикови курсове; Интензивни програми; Секторна програма „Еразъм” в Русенски университет "Ангел Кънчев" - предизвикателства и перспективи; Добри практики: опитът на Великотърновски университет "Св. Св. Кирил и Методий" в администриране на Еразъм мобилност; Обучение за изготвяне на междинни отчети за академичната 2012-2013 година; Международна Еразъм седмица, посветена на обучение на персонала; Индивидуални консултации за Еразъм координаторите. 104 участници.

Май

Ден на Европа, гр.София, 08.05.2013г. Теми: Концерт, организиран от Европейски мрежи без граници и информирани за възможностите, които предлага Програма Учене през целия живот. Формат – отворени врати.

Семинар „Възможностите пред младите хора за участие в образователни програми” по покана на Професионална гимназия по икономика, гр. Перник, 21.05.2013г. Теми: Представяне на ЦРЧР; Документите Europass – европейски инструменти за валидиране на знанията и уменията ; Мрежата Еврогайдънс – качествени услуги за кариерно ориентиране, информирани и консултиране; Представяне на секторна програма „Коменски” и дейност eTwinning; Представяне на възможностите по секторна програма „Леонардо да Винчи”; Представяне на възможностите по секторна програма „Еразъм”; От Програма „Учене през целия живот” към „Еразъм за всички”; Въпроси и отговори. 10 участници.

Информационен ден Програма “Учене през целия живот” - секторна програма Еразъм, гр. Плевен, 22.05.2013г. Теми: Възможностите, които програма „Еразъм” предоставя за мобилност на студентите по секторна програма „Еразъм”; Представяне на Европас документите; Образование и обучение в Европа – полезни Интернет портали; Възможностите, които програма „Еразмус Мундус” предоставя на студентите; Въпроси и отговори. 44 участници.

Юли

Втора Национална конференция „Насърчаване на четенето”, гр.Балчик, 09-12.07.2013г. Теми: Подготовка и разглеждане на изложбата „Насърчаване на четенето” – продукти по проекти Коменски и eTwinning, посветени на четенето Насърчаване на грамотността и четенето – европейска политика 2020 в контекста на инициативата „Грамотност за четене”. Библиотеките и читалищата – хранилища на грамотността и четенето; представяне на добър опит. Творчески подходи към насърчаване на четенето – методи и проектни продукти. "Работата по международни проекти по програма "Коменски" - път за насърчаване на четенето. Ролята на мениджъра за поощряване активността на педагозите". 70 участници.

Септември

Еко лагер - граждани сме на Европа, гр. Копривщица, 27-30.09.2013г. Теми: Пътуваща изложба "Да работим в полза на бъдещето като отговорни граждани на ЕС". Изложба на наградните училища, Послания Европейска година 2013, Програма „Учене през целия живот” в България – възможности за училищата и за учениците; Поглед към Европейската програма 2014 – 2020 година, Дейност eTwinning – модерното училищно партньорство, Представяне на Европа Директно, София и 2013 – Европейска година на гражданите, Представяне на гражданските инициативи на наградните училища. Засаждане на дръвчета и храсти около музеите в Копривщица (по групи). 57 участници

Информационно турне „Европейските информационни мрежи без граници” 2013 г., гр. Панагюрище, гр. Карлово, гр. Казанлък, гр. Сливен, 23-27.09.2013 Теми: Предоставена възможност на гражданите на изброените градове за запознаване с дейностите на европейските информационни мрежи и инициативи и с възможностите за образование и обучение, правата на българските потребители в рамките на ЕС и услугите, насочени към малкия и среден бизнес. 1000 участници.

Отбелязване деня на езиците, гр.София, парк Заимов, 26.09.2013г. Теми:

Представяне на ЦРЧР - Програма „Учене през целия живот и съпътстващи дейности“. 1000 участници.

Ноември

Национална среща по секторна програма "Еразъм", гр.София, 07-08.10.2013г. Теми: Насоки при администриране на секторна програма „Еразъм“ за академичната 2013-2014г. Мобилност. Интензивни програми
Представяне на Програма „Учебни визити“
Представяне на Програма „Еразъм +“(2014-2020). 90 участници.

Дни на секторна програма Коменски, гр.Трявна,16-18.10.2013 Теми: Програма „Коменски“ и развитието на 8-те ключови компетенции. 207 участници

Декември

Валоризационна конференция, гр.София, 19.12.2013 Теми: Награждаване на участници в конкурса за Видеоклип и на стажантите в Европейските информационни мрежи
- Въздействието на Програма „Учене през целия живот“ в България (2007 – 2013) 150 участници.

Участие на експерти на ЦРЧР по покана на външни организации:

Март

Национални дни на кариерата – 12-13.03.2013г., гр. София - Щанд на ЦРЧР - представяне на основните дейности на Центъра с акцент върху инициативите Европас и Еврогайдънс. В изложението по данни на организаторите от JobTiger – България са участвали над 9000 граждани.

Април

Еразъм Staff Training Week, 11.04.2013г., гр. Благоевград Тема: Мерки за стимулиране на входящата и изходящата Еразъм мобилност. 20 участници.

Регионална конференция на тема: мобилизиране на заинтересованите страни за напредъка в сектора на учене на възрастни, 18-19.04.2013г., гр. Смолян; Теми: Представяне на ЦРЧР, секторна програма „Грюндвиг“. 60-80 участници.

Май

Регионална конференция на тема: мобилизиране на заинтересованите страни за напредъка в сектора на учене на възрастни, 17-19.05.2013г., гр. Плевен; Теми: Представяне на ЦРЧР, секторна програма „Грюндвиг“. 60-80 участници.

Семинар „Възможностите пред младите хора за участие в образователни програми“, 21.05.2013, гр.София. Теми: Документите Europass – европейски инструменти за валидиране на знанията и уменията; Мрежата Еврогайдънс – качествени услуги за кариерно ориентиране, информиране и консултиране;

Представяне на секторна програма „Коменски” и дейност eTwinning; Представяне на възможностите по секторна програма „Леонардо да Винчи”; Представяне на възможностите по секторна програма „Еразъм”. От Програма „Учене през целия живот” към „Еразъм за всички”. 10 участници

Септември

Еразъм Staff Training Week, 08.09.2013, гр. Русе. Теми: Програма „Учене през целия живот” и преход към новата програма „Еразъм за всички”

б) Продукти/услуги, предоставяни по програмата – описание на постигнатите резултати и изпълнените дейности за тяхното предоставяне:

До края на месец декември 2013 година по Програмата „Учене през целия живот” е осъществена информационна кампания, проведени са разяснителни дейности и дейности, подпомагащи подготовката на документи за кандидатстване, проведен е процесът на установяване на легитимност и на оценка на кандидатурите за предоставяне на финансиране на организации/институции и лица, заети в сферата на образованието и обучението, за извършване на следните дейности за европейско сътрудничество и мобилност:

1. Партньорства (Многостранни и Двустранни) между училищни институции - секторна програма „Коменски”;
2. Регионални партньорства в сферата на образователната политика;
3. Участие в квалификационни курсове и други дейности за повишаване на квалификацията за кадри, заети в сферата на училищното образование;
4. Асистентски стаж за бъдещи учители;
5. Прием на асистенти в български училища;
6. Подготвителни визити за училищни институции, които желаят да участват в бъдещи Училищни партньорства;
7. Мобилност на студенти с цел обучение;
8. Мобилност на студенти с цел практика;
9. Мобилност на университетски преподаватели с цел преподаване;
10. Мобилност на академични и неакадемични кадри с цел обучение;
11. Организиране на интензивни програми за студенти;
12. Организиране на интензивни езикови курсове за входящи *Еразъм* студенти;
13. Участие на български *Еразъм* студенти в интензивни езикови курсове;
14. Партньорства между организации и институции, заети в сферата на професионалното образование и обучение;
15. Практика на лица в процес на първоначално професионално образование;
16. Практика на лица на пазара на труда;
17. Мобилност с цел обмяна на опит на специалисти в сферата на професионалното образование и обучение;
18. Проекти за трансфер на иновации в областта на професионалното образование и обучение;
19. Партньорства между организации и институции, заети в сферата на образованието и обучението за възрастни;

20. Проекти за възрастни доброволци;
21. Работни ателиета за възрастни обучаеми;
22. Участие в квалификационни курсове и други дейности за повишаване на квалификацията за кадри, заети в сферата на образованието и обучението за възрастни;
23. Асистентски стаж за преподаватели на възрастни;
24. Визити и обмен на кадри в сферата на образованието на възрастни
25. Учебни визити за образователни специалисти.

Финансирането на тези дейности ще доведе до осъществяване на Партньорства и обмяна на опит между образователните институции, въвеждане на нови образователни методи и практики, разработване на продукти, които да бъдат приложени в образователната практика, адаптиране на вече реализирани образователни продукти с цел използването им в други сектори и от други целеви групи, повишаване на квалификацията на заетите във всички сфери на образованието кадри, мобилност в рамките на Европа.

Планираните мерки по изпълнение на дейностите за предоставяне на услугите са изпълнени. Благодарение на информационната политика на ЦРЧР и популярността на програмата „Учене през целия живот” и през 2013г. се запази тенденцията за устойчиво повишаване на броя на кандидатите.

в) Отчет за изпълнението на проектите по програмата, включително и за Националните програми за развитие на средното образование:

Проектите по програмата се отчитат съобразно спазване на регламентите на:

- Ръководството за Националните агенции, администриращи програма „Учене през целия живот” 2013;
- Финансовите регулации на ЕК;
- Изискванията на българското законодателство в съответната област.

□ Кратко описание на показателите за изпълнение:

- Брой организирани от ЦРЧР мероприятия;
- Брой участници в срещи и събития;
- Брой уникални посещения на Интернет страницата;
- Брой публикувани издания;
- Брой постъпили предложения през селекционна година 2009;
- Брой финансирани предложения;
- Мониторинг на проекти по секторните програми;
- Тематичен мониторинг на проекти по Програма „Учене през целия живот”;
- Брой успешно приключили проекти;
- Контрол върху дейността на бенефициентите;
- Брой регистрирани български учители и директори в системата на eTwinning;
- Брой регистрирани български проекти в платформата на eTwinning;
- Брой издадени документи Europass мобилност, CV и Езиков паспорт;
- Брой издадени документи Europass приложение към сертификат;

- Брой издадени документи Eurorpass приложение към диплома;
- Брой уникални посещения в портала PLOTEUS;
- Брой посещения в страницата в директория добри практики;
- Брой разпространени публикации.

□ ***Източници на информацията за данните по показателите за изпълнение:***

- Работна програма на Националната агенция за периода 2013г.;
- Подадени предложения от бенефициентите по секторни програми;
- Сключени договори с бенефициентите по секторни програми и извършени плащания по тях;
- Отчети на бенефициентите по Програма „Учене през целия живот”.

д) Описание на факторите и причините, оказали въздействие върху непостигането на планираните/заявените целеви стойности:

За периода планираните цели и дейности, изразени в стойностни показатели, са изпълнени съобразно правилата и сроковете на ЕК и националното законодателство.

е) Отговорност за изпълнението на програмата:

- Център за развитие на човешките ресурси – Национална агенция по Програма „Учене през целия живот”;
- Министерство на образованието и науката – Национален орган по програмата.